

Nika al-Mut'a - małżeństwo dla przyjemności

Słowa kluczowe: w języku polskim: Islam, małżeństwo czasowe, mut'a, szyizm, Islam szyicki

Keywords: Islam, temporary marriage, mut'ah, Shi'ism, Shiite Islam

Abstrakt: Islam jest religią złożoną z różnych odłamów, które często spierają się między sobą na temat fundamentalnych kwestii prawnych będących treścią szariatu. Jedną z nich jest małżeństwo - kontrakt, który może mieć charakter stały, ale i czasowy. Druga forma jest uznawana jedynie przez niektóre odłamy islamu. Warto podkreślić, iż muzułmańskie postrzeganie małżeństwa różni się od chrześcijańskiego – w islamie znacznie większą rolę przykłada się do kwestii majątkowych, taki związek nie jest też nierozzerwalny. Małżeństwa czasowe (arab. mut'a) są właściwe dla islamu szyickiego, a sunnici, stanowiący większość wyznawców Allaha, traktują je jak herezję, gdyż ich zdaniem takie związki były legalne jedynie w czasach Proroka. Świat zachodni postrzega ten rodzaj małżeństwa jako przykład legalnej prostytucji, z czym chciałabym polemizować. W moim artykule opisuję podstawę prawną mut'a wywodzoną z samego Koranu, przesłanki przedmiotowe i podmiotowe. Te ostatnie różnią się w zależności od płci. Kobieta – szyitka może poślubić jedynie równego sobie, czyli muzułmanina. Natomiast mężczyzna - szyita może poślubić również chrześcijankę albo żydówkę. Wymaga się od niego również daru dla czasowej żony, aby kontrakt został skutecznie zawarty. Poruszam również kwestię treści umowy między małżonkami i ich oświadczeń woli. Opisuję również czas trwania mut'a, który jest przedmiotem dużych kontrowersji ze względu na to, że małżeństwo czasowe może być zawarte na kilka godzin, ale równie dobrze i na 50 lat. Ponadto, piszę też o sposobach zakończenia mut'a. Istotną kwestią są również różnice między małżeństwem czasowym, a tym stałym. Mut'a pełni inną rolę, poniekąd komplementarną, jest dedykowana choćby muzułmanom - szyitom, którzy z pewnych względów nie mogą pozwolić sobie na zawarcie stałego małżeństwa.

Nikah al-Mut'ah - Pleasure Marriage

Abstract: Islam is a religion which consists of various fractions that often argue with each other about the crucial questions regulated by the Sharia law. One of them is marriage - a contract that can be permanent, but also temporary. The second form of marriage is recognized only by some Muslims. It is worth emphasizing that the Islamic perception of marriage differs from the Christian one - in Islam marriage is connected to the question of property, such a relationship is also not inseparable. Temporary marriage (in Arabic mut'ah) is recognized by Shi'ite Islam, and the Sunnis who are the majority of Muslims, treat it as heresy, because in their opinion such relationships were legal only in the times of the Prophet. The Western world perceives this kind of marriage as an example of legal prostitution with what I would like to argue. In my article, I describe the legal basis of a mut'ah derived from the Quran and the conditions which must be fulfilled. Some of them depend on the sex of spouse. A Shiite woman can marry only an equal man, hence a Muslim man. However, a man may also marry a Christian woman or a Jewish

woman. He is also required to give a gift to his temporary wife, so the contract can be effective. I also write about the issue of the contract's matter and the spouses' declaration of will. Moreover, I describe the question of mut'ah's duration, which is the subject of great controversy due to the fact that temporary marriage can last several hours, but also 50 years. In addition, I also write about the possibilities to dissolve mut'ah. I state the differences between mut'ah and permanent marriage. Mut'ah plays a different role (it may be described as complementary) - it is dedicated to the Muslims - Shiites, who for some reason cannot afford permanent marriage.

Małżeństwo czasowe, po arabsku zwane *nika al-mut'a* (co dosłownie znaczy małżeństwo rozkoszy), zawiera się na czas określony. Jest to kontrakt zawarty między mężczyzną i kobietą, który rozwiązuje się po upływie danego czasu. Pojęcie *mut'a* było często używane zamiennie z określeniem małżeństwo czasowe już w czasach proroka Mohammeda i pierwszych szyickich imamów, również większość uczonych sunnickich stoi na straży poglądu, że pojęcia *mut'a* i małżeństwa czasowego są tożsame¹.

Główną różnicą między małżeństwem czasowym i małżeństwem konwencjonalnym jest to, że to pierwsze zawiera się na uprzednio ustalony okres i po jego upływie, małżeństwo rozwiązuje się bez przeprowadzenia rozwodu. Sunnici uważają *mut'a* za grzech, gdyż skupia się ono głównie na przyjemności seksualnej i jego celem nie jest stworzenie rodziny. Małżeństwa czasowe są rozpowszechnione głównie w Iranie². *Mut'a* może być zawarte na okres od jednej godziny do dziewięćdziesięciu dziewięciu lat³.

Można wyróżnić dwa rodzaje *mut'a*: dla przyjemności, które jest przedmiotem niniejszej pracy i podczas pielgrzymki - *Hadż al-Tamattu'*⁴. Różnią się one przyczyną zawarcia. Pierwszy rodzaj czasowego małżeństwa bardziej przypomina to stałe i konwencjonalne - zawiera się go dla czynienia małżeńskich obowiązków, natomiast drugie stosuje się podczas długiej drogi, jaką stanowi pielgrzymka. Oba małżeństwa były spotykane w czasach proroka Mohammeda. W obrębie *mut'a* może istnieć też małżeństwo z klauzulą, która wyklucza stosunki seksualne. Jednakże założenie to może zostać zmienione, jeśli kobieta w czasie trwania czasowego małżeństwa zgodzi się na współżycie⁵.

Szyici uważają, że małżeństwo czasowe zostało legalnie usankcjonowane przez proroka Mohammeda po jego ucieczce do Medyny. W Koranie pojawia się ono w Rozdziale 4 pt. „Kobiety”, w wersecie 24 - "A także kobiety chronione *muhsana*, oprócz tych, którymi zawładnęły wasze prawice. Oto co przepisał wam Bóg! I dozwolone wam jest poszukiwać żon poza tymi, które zostały wymienione, i używajcie swojego majątku, biorąc je pod "ochronę", a nie oddając się rozpuście. A żonom dajcie wynagrodzenie, albowiem doznaliście od nich przyjemności; to jest przepis prawny. Nie jest grzechem, jeśli coś nawzajem uzgodniście po dopełnieniu obowiązującego przepisu. Zaprawdę, Bóg jest wszechwiedzący, mądry!"⁶ Wielu uczonych sunnitów, m.in. Fakhr al-Razi, podziela zdanie, że w powyższym fragmencie Koranu zostało ustanowione małżeństwo czasowe, jednakże według nich zostało ono później zakazane⁷.

Legalność zawarcia *mut'a* opiera się na czterech przesłankach, które muszą zostać spełnione łącznie: musi zostać wypowiedziana formuła przewidziana dla zawarcia tego rodzaju małżeństwa; musi ono zostać zawarte przez osoby, które mają zdolność do zawarcia *mut'a*; czas jego trwania musi być określony w formule; kobieta musi otrzymać dar. Małżeństwo czasowe może zawrzeć muzułmanin z muzułmanką bądź wyznawczynią innej religii *kitab* - księgi, czyli chrześcijanką lub żydówką. Wyznawczyni islamu może poślubić jedynie mężczyznę jej równego, czyli muzułmanina. Małżonek szyitki bądź małżonka szyity nie musi być koniecznie wyznawcą islamu szyickiego⁸. Ponadto, mężczyzna może mieć nawet cztery stałe żony i

¹ S. Murata, *Muta', Temporary Marriage in Islamic Law*, <http://www.al-islam.org/printpdf/book/export/html/11245>, dostęp: 16.12.2017.

² N. J. DeLong – Bas, *The Oxford Encyclopedia of Islam and Women*, Oxford University Press, New York 2013, s. 624.

³ M. Ruthven, *Islam*, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998, s.118.

⁴ Temporary marriage in Islam Part 1, <http://www.al-islam.org/printpdf/book/export/html/28094>, dostęp: 16.12.2017.

⁵ P. Niechciał, *Szyckie małżeństwa czasowe w Iranie jako alternatywa dla "zachodniej rozwiązłości seksualnej"*,

http://www.academia.edu/2545955/Szyckie_ma%C5%82%C5%BCe%C5%84stwa_czasowe_w_Iranie_jako_alternatywa_dla_zachodniej_rozwi%C4%85z%C5%82o%C5%9Bci_seksualnej_Shi_i_Temporary_Marriages_in_Iran_as_an_Alternative_for_Western_Sexual_Immorality, dostęp: 16.12.2017.

⁶ Koran, http://www.planetaislam.com/koran_bielawski.html, dostęp: 16.12.2017.

⁷ Temporary marriage in Islam Part 1, *dz. cyt.*, dostęp: 16.12.2017.

⁸ S. A. H. Rizvi, *Islamic Marriage*,

nieograniczoną liczbę czasowych. Jednakże zasada ta nie ma zastosowania w przypadku kobiet. Te mogą mieć tylko jednego męża - czasowego bądź stałego, nie wolno im także wchodzić w związek małżeński po rozwodzie w czasie tzw. *idda*. Mężczyzna może poślubić córkę swojej bratowej albo szwagra jedynie, jeśli jego żona wyrazi na to zgodę⁹. Kobieta, która zawiera małżeństwo czasowe i jest dziewicą, potrzebuje zgody swojego opiekuna, w szczególności w sytuacji, kiedy pozostaje pod jego opieką¹⁰.

Aby zawrzeć małżeństwo czasowe, kobieta wypowiada słowa, w których deklaruje wolę zawarcia *mut'a* na określony czas (np. dzień, tydzień, miesiąc, rok) i rodzaj daru, który otrzyma - *almara'a załadztuka nefsi limuddat (journ, kahar, szahar, sana...)* *ala mahr kadruh*, a mężczyzna akceptuje małżeństwo wypowiadając słowo zgadzam się - *kabelt*¹¹. *Mahr* niekoniecznie musi być zawarty w ustnym oświadczeniu woli małżonków, przede wszystkim istotą kontraktu jest deklaracja i zgoda. Osoby, które nie znają arabskiego, mogą wypowiadać słowa w swoim języku¹². Szyicki uczony z XIII wieku Al-Muhaqqiq al-Hill dopuszcza także przypadek, kiedy to mężczyzna wypowie zdanie stwierdzające fakt, że poślubił kobietę, a ta powtórzy jego słowa. Kontrakt *mut'a* może być również zawarty poprzez reprezentantów przyszłych małżonków albo ich ojców. W wypowiedzianej formule musi być ujęty czas na jaki zawiera się małżeństwo. Do zawarcia *mut'a* nie są potrzebni świadkowie, gdyż zawiera się je przed Bogiem. Mężczyzna wręcza swojej żonie posag - *mahr*, który mogą stanowić pieniądze, biżuteria lub inne przedmioty. Małżeństwo czasowe zawiera się na określony czas, więc gdy małżonkowie nie określą jak długo ma trwać *mut'a*, jest ono nieważne. Argumentem przemawiającym za tym jest fakt, że określony czas to cecha odróżniająca *mut'a* od stałego małżeństwa. Ponadto do zawarcia któregośkolwiek z nich potrzebna jest wola małżonków. Jednak istnieje też grupa uczonych, którzy przyjmują, że gdy nie został podany okres czasu na jaki zawiera się małżeństwo, jest ono małżeństwem stałym. Za przykład podają oni *hadis* przytoczony przez imama Jafara: "Jeśli okres czasu jest określony, kontrakt stanowi *mut'a*, natomiast jeśli nie jest, zawiera się małżeństwo stałe". Małżeństwo czasowe nie może być zawarte w celu odbycia jednego stosunku seksualnego, bez podania okresu na jaki się je zawiera. Jednakże w formule *mut'a* można określić, obok czasu jego trwania, ich liczbę. Wtedy, po odbyciu określonej liczby stosunków seksualnych, mąż nie ma prawa do współżycia ze swoją żoną. Według jednego z poglądów doktryny, staje się to zakazane; inny natomiast zezwala na współżycie, jeśli kobieta wyrazi zgodę¹³.

Po zawarciu *mut'a* i przed jego skonsumowaniem, żona otrzymuje cały dar, o którym mowa w formule, która ustanawia czasowe małżeństwo. *Mahr* przysługuje żonie, kiedy ta oddaje się we władanie swojego męża i pozwala mu na wykonywanie małżeńskich obowiązków. Brak daru oznacza, że kobieta ma prawo anulować *mut'a*. Istnieje natomiast spór, czy dotyczy to również sytuacji, kiedy kobieta i mężczyzna skonsumowali małżeństwo, mimo braku *mahr* dla żony.¹⁴ Jeśli mężczyzna zdecyduje się rozwiązać *mut'a* przed czasem, kobieta otrzymuje połowę posagu - tę drugą mężczyzna ma prawo odebrać. Podobna sytuacja ma miejsce, jeśli małżeństwo czasowe nie zostanie skonsumowane (a nie było zastrzeżenia braku stosunków seksualnych) - wtedy również mąż odbiera połowę *mahr* oraz jeśli kobieta nie spełnia warunków kontraktu. W tej ostatniej sytuacji posag może być zredukowany

https://books.google.pl/books?id=Sj5aCAAQBAJ&pg=PT6&lpg=PT6&dq=muta+marriage+books&source=bl&ots=2K6zVHantF&sig=cGi1N_Rs5_6eNm2N0COSSQ4vnno&hl=pl&sa=X&ved=0ahUKEwiYpb3j1Y7YAhUJpaQKHYGQDsM4ChDoAQhIMAU#v=onepage&q=mut&f=false, dostęp: 16.12.2017.

⁹ S. Murata, *dz. cyt.*, dostęp: 16.12.2017.

¹⁰ A. Al-Sistani, *Question & Answer » Mutah*, <http://www.sistani.org/english/qa/01245/>, dostęp: 16.12.2017.

¹¹ المرأة: زوجتك نفسي لمدة يوم على مهر قدره و الايجاب للرجل : قيلت , Zob. Al-Shirazi, <http://arabic.shirazi.ir/upload/masael/subject/zawaj/letter2.htm>, dostęp 16.12.2017.

¹² A.Q. Gourji, *Temporary marriage (Mut'a) in Islamic Law*, Ansariyan Publications, Islamic Republic of Iran 1991. s. 7-8, 14.

¹³ S. Murata, *dz. cyt.*, dostęp: 16.12.2017.

¹⁴ A.Q. Gourji, *dz. cyt.*, s. 15-16.

proporcjonalnie do czasu, kiedy żona nie była dyspozycyjna względem męża - nie wypełniała swoich obowiązków. Jednakże nie może to mieć miejsca, gdy żona nie była zdolna do współżycia ze względu na menstruację. Jeśli kobieta nie była świadoma faktu, iż małżeństwo, które zawarła, było nieważne i zostało ono skonsumowane, również przysługuje jej cały posag¹⁵.

Jeśli kobieta zajdzie w ciążę podczas trwania małżeństwa czasowego, dziecko, które urodzi, należy do męża. Ojciec uznaje dziecko podobnie jak w stałym małżeństwie¹⁶.

W *mut'a* nie ma rozwodów. Małżeństwo czasowe rozwiązuje się wraz z upływem czasu na jaki zostało zawarte. Również mężczyzna może pozwolić odejść kobiecie przed ustalonym terminem - oddać jej czas pozostały do końca, co skutkuje ustaniem *mut'a*. Nie jest do tego konieczna jej zgoda¹⁷.

Po rozwiązaniu *mut'a* następuje tzw. okres oczekiwania - *idda*. Ma on na celu zweryfikowanie czy kobieta jest w ciąży. Trwa on dwa okresy menstruacyjne, a jeśli kobieta nie miesiączkuje - czterdzieści pięć dni. Imam Al-Bakir powiedział, że w przypadku śmierci męża, żona musi pozostać w okresie oczekiwania przez cztery miesiące i dziesięć dni. Czasowi małżonkowie nie dziedziczą po sobie, chyba że powzięli inne ustalenia w swoim kontrakcie *mut'a*. Małżeństwo czasowe można zawrzeć ponownie dopiero po upływie czasu, na który był zawarty poprzedni kontrakt. Ponadto, jeśli kobieta chce poślubić innego mężczyznę, musi odczekać odpowiedni okres. Jeśli kobieta decyduje się zawrzeć *mut'a* ze swoim dotychczasowym mężem, nie musi czekać¹⁸. Jeżeli kobieta zajdzie w ciążę, małżeństwo czasowe z innym mężczyzną będzie mogła zawrzeć dopiero po narodzinach dziecka¹⁹.

Świat zachodni postrzega *mut'a* głównie jako legalną prostytutkę. Nie jest to jednak właściwe rozumienie, bo według uczonych muzułmańskich "małżeństwo z prostytutką powinno zawierać się dopiero wtedy, gdy kobieta nie chce już więcej oddawać się tej działalności"²⁰. Ponadto, kobieta po zakończeniu *mut'a* musi poczekać z możliwością zawarcia kolejnego małżeństwa dwa miesiące, gdyż musi być pewna, iż nie jest w ciąży²¹. Owszem, głównym celem małżeństwa czasowego jest przyjemność, na co wskazuje sama jego nazwa. Warto podkreślić, iż islam nie zezwala na związki pozamałżeńskie, więc muzułmanin może zaspokajać swoje pragnienia jedynie w legalnym związku, więc również poprzez zawarcie *mut'a*. Imam Jafar przytoczył hadis, w którym mowa, że mężczyzna może rozporządzać swoim nasieniem, dopuszczalne są przerywane stosunki seksualne, gdyż celem *mut'a* nie jest płodzenie potomstwa²². Ajatollah Ja'far Sobhani wyraził opinię, że islam, będąc ostateczną i najbardziej kompletną religią, musi dysponować rozwiązaniem pozwalającym radzić sobie z kryzysami związanymi z seksualnością. Uczony przytoczył kasus młodego mężczyzny, który przebywa z daleka od swojego kraju i nie ma możliwości zawarcia stałego małżeństwa. Ma on *de facto* trzy możliwości: może narzucić sobie wstrzemięźliwość i wyzbyć się przyjemności związanej ze współżyciem, może oddać się grzesznej przyjemności z niemoralnymi kobietami albo może zawrzeć czasowe małżeństwo z cnotliwą kobietą²³. *Mut'a* może też służyć niekiedy jako środek pozwalający na poznanie się dwóch osób, które zamierzają zawrzeć stałe małżeństwo. W ten sposób, niespokrewnieni kobieta i mężczyzna mogą, zgodnie z *szariatem*, spotykać się. Wówczas nie musi dochodzić do współżycia między nimi. Czasowe małżeństwo stanowi też

¹⁵ S. Murata, *dz. cyt.*, dostęp: 16.12.2017.

¹⁶ The Marriage of Mutah, <http://mutah.com/essenceofmutah.htm>, dostęp: 16.12.2017.

¹⁷ R. Devi, *Marriage Patterns of Muslim's with Special reference to Mehr as Women's Property*, [http://www.ijhssi.org/papers/v4\(2\)/Version-3/I0423062071.pdf](http://www.ijhssi.org/papers/v4(2)/Version-3/I0423062071.pdf), dostęp: 16.12.2017.

¹⁸ S. Murata, *dz. cyt.*, dostęp: 16.12.2017.

¹⁹ J. Sobhani, *Doctrines of Shi'i Islam. A Compendium of Imami Beliefs and Practices*, I.B. Tauris, New York 2001, s. 192.

²⁰ P. Niechciał, *dz. cyt.*, dostęp: 16.12.2017.

²¹ Nikah, Mahr, Muta and Talaq, http://schnellmann.org/faithfreedom_org_nikah-mahr-muta-and-talaq.pdf, dostęp: 16.12.2017.

²² S. Murata, *dz. cyt.*, dostęp: 16.12.2017.

²³ J. Sobhani, *dz. cyt.*

niekiedy jedyną możliwość dla muzułmanów, których nie stać na stałą żonę, a chcą realizować swoje potrzeby i nie grzeszyć. *Mut'a* pozwala również żonatym mężczyznom na zaspokojenie swoich pragnień seksualnych w legalny sposób. Sprawdza się ono też podczas podróży, kiedy muzułmanin jest daleko od swojej małżonki. Pewne kontrowersje wiążą się z kwestią kobiety, która jest dziewicą i chce zawrzeć *mut'a*, jako że w tradycji islamskiej czystość przedmałżeńska pełni ważną rolę. Dlatego małżeństwa czasowego nie poleca się dziewczynom, jeśli mają zamiar współżyć seksualnie. Taka kobieta, jeśli chciałaby później zawrzeć stały związek małżeński, mogłyby mieć problem ze znalezieniem męża ze względu na utratę dobrego imienia²⁴.

Bibliografia

- DeLong – Bas N. J., *The Oxford Encyclopedia of Islam and Women*, Oxford University Press, New York 2013.
- Devi R., *Marriage Patterns of Muslim's with Special reference to Mehr as Women's Property*, [http://www.ijhssi.org/papers/v4\(2\)/Version-3/I0423062071.pdf](http://www.ijhssi.org/papers/v4(2)/Version-3/I0423062071.pdf).
- Gourji A.Q., *Temporary marriage (Mut'a) in Islamic Law*, Ansariyan Publications, Islamic Republic of Iran 1991, [http://islamicblessings.com/upload/Temporary%20Marriage%20in%20Islamic%20law%20\(MU T'A\).pdf](http://islamicblessings.com/upload/Temporary%20Marriage%20in%20Islamic%20law%20(MU%20T'A).pdf).
- Koran, http://www.planetaislam.com/koran_bielawski.html.
- Murata S., *Muta', Temporary Marriage in Islamic Law*, <http://www.al-islam.org/printpdf/book/export/html/11245>.
- Niechciał P., *Szyickie małżeństwa czasowe w Iranie jako alternatywa dla "zachodniej rozwiązłości seksualnej"*, http://www.academia.edu/2545955/Szyickie_ma%C5%82%C5%BCe%C5%84stwa_czasowe_w_Iranie_jako_alternatywa_dla_zachodniej_rozwi%C4%85z%C5%82o%C5%9Bci_seksualnej_Shi_i_Temporary_Marriages_in_Iran_as_an_Alternative_for_Western_Sexual_Immorality
- Nikah, Mahr, Muta and Talaq, http://schnellmann.org/faithfreedom_org_nikah-mahr-muta-and-talaq.pdf.
- Rizvi S. A. H., *Islamic Marriage*, https://books.google.pl/books?id=Sj5aCAAQBAJ&pg=PT6&lpg=PT6&dq=muta+marriage+books&source=bl&ots=2K6zVHantF&sig=cGi1N_Rs5_6eNm2N0COSSQ4vnno&hl=pl&sa=X&ved=0ahUKEwiYpb3j1Y7YAhUJpaQKHYGQDsM4ChDoAQhIMAU#v=onepage&q=mut&f=false.
- Ruthven M., *Islam*, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998.
- Al-Shirazi, <http://arabic.shirazi.ir/upload/masael/subject/zawaj/letter2.htm>.
- Al-Sistani A., *Question & Answer » Mutah*, <http://www.sistani.org/english/qa/01245/>.
- Sobhani J., *Doctrines of Shi'i Islam. A Compendium of Imami Beliefs and Practices*, I.B. Tauris, New York 2001.
- Temporary marriage in Islam Part 1, <http://www.al-islam.org/printpdf/book/export/html/28094>.
- The Marriage of Mutah, <http://mutah.com/essenceofmutah.htm>.

²⁴ P. Niechciał, *dz. cyt.*, dostęp: 16.12.2017.